

Obsah

Předmluva	9
1 Úvod do gnatologie	11
2 Historie gnatologie	14
3 Obecné principy gnatologie	22
4 Obecná charakteristika pojivové tkáně	28
5 Vazivová tkáň	33
6 Chrupavčitá tkáň	42
7 Kostní tkáň	48
8 Svalová tkáň	62
9 Kloub	98
10 Základy biomechaniky	114
11 Postura	124
12 Krční páteř	130
13 Cervikokraniální systém	152
14 Temporomandibulární kloub	173
15 Svaly stomatognátního systému	242
16 Horní čelist	311
17 Dolní čelist	326
18 Jazyka	339
19 Fyziologie zubů a parodontu	341
20 Chrup jako celek	349
21 Žvýkání	385
22 Působení svalů na stomatognátní systém	400
23 Trojklaný nerv	403
24 Reflexy orofaciální oblasti	421
25 Orofaciální dysfunkce	437
Literatura	480
O autorovi	504
Rejstřík	505

PŘEDMLUVA

Monografie je koncipována jako studijní příručka pro stomatology, orální a maxilofaciální chirurgy, fyzioterapeuty, rehabilitační lékaře, dentální hygienistky, zubní techniky i studenty příslušných oborů, neboť v ČR v současné době na trhu publikace podobného zaměření není. Předchozí české monografie pojednávající o gnatologii a problematice temporomandibulárního kloubu už byly vydány před značnou dobou a jsou beznadějně rozebrány, navíc řada údajů v nich uvedených již není ve světle moderních poznatků aktuální. Mám na mysli zejména na svou dobu vynikající Vackovu a Bittneru *Gnatologii* (Vacek a Bittner, 1986a).

Tímto textem reaguji především na požadavky výše zmíněných odborníků, kteří v současné době nemají k dispozici snadno přenosnou a zároveň adekvátně podrobnou příručku, kterou by mohli mít k nahlédnutí v každém okamžiku a která by současně měla přiměřený formát, umožňující nosit ji stále u sebe. Monografie se zaměřuje zejména na normální stavbu a funkci temporomandibulárního skloubení a souvisejících struktur, tedy anatomicko-fyziologickou normu, je však rozšířena i o klinické aspekty, které mají k anatomii těchto struktur klinicky významný vztah. Vytváří tak teoreticko-preklinický základ pro studium dalších stomatologických disciplín a mezioborovou spolupráci s řadou dalších odborníků.

Řazení jednotlivých kapitol odpovídá jednomu ze základních konceptů moderní gnatologie, tj. posuzování těla jako celku a v návaznosti na něj jednotlivých součástí. Za obecnými kapitolami je proto nejprve probrána postura, následována krční páteří, čelistním kloubem a dalšími součástmi až k problematice zubů, doplněné dalšími tématy, jako jsou podrobná klinická anatomie trojklaného nervu, reflexy orofaciální oblasti či funkční poruchy orofaciálního systému.

Tato monografie se nezabývá podrobnou anatomii zubů, která je detailně popsána v naší monografii *Anatomie, histologie a embryologie zubů* (Šedý et al., 2022d), ani důkladnější protetickou či ortodontickou léčbou, které jsou velmi obsáhle popsány v monografii *Kompendium stomatologie* (Šedý, 2012a, 2016a, 2022a). Na tyto již vydané monografie tato plynule navazuje a údaje zde uvedené dále rozvíjí.

Z celého srdce děkuji mé ženě, Nelly, mé Gradivě, bez které bych tuto knihu nebyl schopen dokončit. Dále děkuji všem svým kolegům, kteří mi pomohli korekcí textu, obrázkem či jen dobrou radou nebo podporou, jmenovitě zejména Dr. Radovanu

zcela jistě marné.“ (Maslow, 2014a). Závažným problémem moderní gnatologie jsou také velké rezervy v **mezioborové spolupráci**, typicky mezi stomatologem, fyzioterapeutem, rehabilitačním lékařem, psychologem, neurologem a dalšími profesemi. Všechny tyto jevy je proto třeba vnímat jako výzvy a jejich řešením posouvat gnatologii dále, a to především k lepší péči o naše pacienty.